

ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ В РАДЯНСЬКІЙ УКРАЇНІ 1920 – 1930-Х РР.: ПОЛІТИКО-ІДЕОЛОГІЧНІ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНІ ВИМІРИ

Політико-ідеологічні експерименти і нововведення радянської влади 1920-1930-х рр. кардинально змінили соціокультурне обличчя населення України, поглибили розрив із історично близькими для українців європейськими цінностями, що зумовило викривлення ціннісної шкали та деформацію моралі суспільства, для якого в умовах терору визначальною стала практика виживання.

Серед методів поширення комуністичних цінностей використовувалася державна пропаганда, культура, освіта, преса. Радянська ідентичність формувалася через ідеологічні кампанії, які мали формувати комуністичний світогляд, популяризувати офіційну політику, об'єднувати населення довкола партійних органів задля вирішення нагальних життєвих проблем.

Відбувалося формування радянської політичної релігії, що передбачало жорстоку боротьбу з Церквою, руйнацію релігійного світогляду та традиційної культури українців. Формування нового радянського суспільства передбачало зміну поглядів на сім'ю, роль жінки у суспільстві. Трагічним переломом у процесі радянських трансформацій став Геноцид 1932-1933 рр., спрямований проти українців як нації.

Ключові слова: Радянська Україна, ціннісні орієнтири, тоталітарний режим, політико-ідеологічні перетворення, соціокультурні процеси.

Сьогодні в Україні, в умовах російсько-українського збройного протистояння та потуг українського політикуму і суспільства інтегруватися в європейський простір, посилилася актуальність проблеми ціннісних орієнтирів українців та ментальної спадщини, що залишилася нам від російської та радянської історії. Радянська система в Україні стала, по-суті, продовженням російської імперської політики, в основі якої лежали централізація в політичній системі, колонізація в економіці, денаціоналізація в соціокультурній площині. Стратегічні цілі в радянській державі досягалися методами масового терору, що мали руйнівні наслідки не лише для соціального життя окремих народів, а й їх духовного та психоемоційного стану. Повернення до європейських цінностей сьогодні більшість дослідників вважає вкрай необхідним засобом самоочищення, розриву з тоталітарним минулим, виходу із соціокультурної ізоляції, шляхом відмежування від радянських/російських цінностей і повернення «до себе» [5; 9; 8; 7]. Досить показово, що в перше радянське десятиліття національна інтелігенція єдино правильним шляхом культурного відродження України так само вбачала відмежування від російського культурного впливу і повернення до Європи, «до джерел» [3; 1; 15]. Ще в 1917 р. талановитий режисер Л. Курбас щодо шляхів розвитку українського мистецтва відмічав: «Се зворот прямо до Європи і прямо до себе. Без посередників і без авторитетних зразків» [4, с.195].

Метою даної статті є висвітлення процесу формування базових ціннісних орієнтирів в Радянській Україні в умовах політико-ідеологічних та соціокультурних трансформацій 1920-х – 1930-х рр., методів їх поширення. Проблема політичного, соціально-економічного, культурно-освітнього життя України в умовах радянської влади даного періоду присвячено достатньо багато робіт (С. Кульчицький, В. Даниленко, Г. Касьянов, Ю. Шаповал, О. Пиріг та ін.), однак в означеному контексті тема ще не знайшла свого комплексного аналізу.

Соціокультурна політика радянської влади 1920-1930-х рр., що здійснювалася через культуру, освіту, політико-ідеологічні кампанії та терор, мала фатальні наслідки для населення України. Базові для європейської цивілізації цінності (приватна власність, як запорука добробуту і особистої незалежності; ринкова економіка, як стимул підприємництва, ініціативності і конкуренції; індивідуалізм та повага до праці; демократія і верховенство права [7, с.18; 6, с.28-30]) в умовах радянських трансформацій були повністю нівельовані і спотворені домінуванням політичної ідеології і партійного верховенства в державі, яка формувалася як тоталітарна.

Більшовицька шкала цінностей успадкувала всі імперські стереотипи: пріоритет державної власності та примусової праці, як основи економіки; милітаризований характер держави з поширеною філософією протиставлення наддержави всьому світові, поділом людей на «своїх»

і «чужих»; активне використання насильства, як методу керування державою; культурне протистояння метрополії з імперськими провінціями, із винищенням духовних основ підкорених народів; формування історичних міфів, ідеї інтернаціоналізму; возвеличення культури панівної нації, що зумовлювало комплекс меншовартості підневільних націй [2, с.48-59]. Ще з часу боротьби за владу в Україні, більшовики активно культивували тезу «ворожого Заходу», яка згодом то послаблювалася, то посилювалася, але ніколи не зникала: вся риторика більшовицької пропаганди була побудована на тезі протистояння «єдиної в світі країни соціалізму» ворожому оточенню, що мало виступати засобом мобілізації і мілітаризації мас.

Серед дієвих інформаційно-пропагандистських методів поширення комуністичних цінностей в Україні, крім засобів державної пропаганди, використовувалися культура, преса. Формувалася «новомова», як інструмент творення нової радянської спільноти [14, с.45-46].

Засобом творення колективної радянської ідентичності стали ідеологічні кампанії, що з кінця 1920-х рр. охопили всі сфери життя суспільства. Агітаційні кампанії виступали способом формування комуністичного світогляду, засобом колективізації свідомості та ідеологізації повсякденного життя населення, виховання цінності колективізму. З одного боку, суботники, недільники, місячники тощо були засобом ідеологізації населення, а, з другого, – виступали способом вирішення матеріально-виробничих завдань. Ще 1920 р. в умовах запеклої боротьби на Південно-західному фронті, матеріальних проблем і військових катастроф, більшовики по можливості проводили мітинги на місцях (наприклад, на честь Паризької комуні), займалися організацією клубів, поширенням літератури, хоч цій роботі заважали бойові дії, брак ресурсів і підготовлених кадрів. Через проведення суботників намагалися виконувати важливі військово-господарські роботи – завантаження вагонів, заготівля і завантаження палива, матеріалів тощо [12, арк. 28]. Подібні заходи обов'язково несли в собі ідеологічну складову. У 1920 р. на Всеукраїнському рівні було організовано «Тиждень сім'ї червоноармійця», який охопив міста Харків, Богодухів, Маріуполь, Житомир, Київ, Катеринослав, Одесу, Луганськ, Чернігів, Полтаву, Миколаїв та відповідні губернії. «Тиждень» був спрямований на виявлення та забезпечення матеріально-побутових, медичних та культурних потреб червоноармійців і їх сімей. Виділялися відповідні харчові резерви, мануфактура, грошові пайки та ін., вживалися заходи щодо відкриття дитячих будинків для дітей червоноармійців, їдалень для членів їх сімей, організовувалися концерти-мітинги, випускалися спеціальні газети чи інформаційні листки [11, арк.41-42]. У Житомирі, наприклад, такі спеціальні листівки вийшли чотирма мовами. Звісно, ці заходи мали інформаційно-пропагандистське спрямування. Вживалися певні заходи щодо вирішення житлової проблеми сімей червоноармійців, у тому числі і за рахунок реквізованого житла буржуазії [11, арк.41 зв.]. Звісно, в подібних кампаніях було чимало популізму, адже виділена допомога очевидно не могла задовольнити всіх потребуючих матеріальної підтримки, до сіл вона часто не доходила взагалі. У Кременчуці, наприклад, проведення «тижня» відклали через «лютування по губернії бандитизму» [11, арк.42].

Отже, з перших днів існування радянської влади в Україні поширювалися методи кампанійщини при вирішенні складних як політико-ідеологічних, так повсякденних, соціокультурних проблем. Вони несли, з одного боку, інформаційно-пропагандистську складову, популяризуючи діяльність радянської влади. З другого, мали привертати увагу широкої громадськості до наявних проблем і, по можливості, залучати маси до їх вирішення. Зрештою, ці кампанії часто характеризувалися популістською суттю. Для прикладу можна навести матеріали пленарного засідання Комісії «Тижня чистоти» від 4.03.1920 р., котра мала запропонувати низку заходів щодо покращення санітарного стану у зв'язку із поширенням тифу та антисанітарії, особливо в містах, на залізничних станціях тощо [11, арк. 43-48]. У дусі більшовицької риторики, на початку засідання прозвучала інформація, що в м. Харкові є всі засоби для приведення міста в належний стан, а на мітингу Паровозобудівельного заводу в присутності т. Петровського «товариші робочі указували, що їм не під силу вже зносити цей бруд і що вони з радістю віддадуть свої сили на боротьбу за чистоту, що потрібен лише орган, який би об'єднав довкола себе живі сили» [11, арк. 43]. Таким органом, звісно, виступали партійні керівні структури міста. Протокол засідання відображає суперечки стосовно створення

відповідних комісій, їх складу, масштабів проведення «тижня», поміж іншим озвучується інформація щодо реального стану проблем, відсутності коштів та дезінфікуючих засобів. У протоколі відображено більше балаканини, суперечок, неузгодженостей і непоступливості партдіячів, ніж прийнятих конкретних рішень [11, арк. 45-47]. У практичному проведенні даного заходу вагома роль відводилася інформаційно-роз'яснювальній роботі серед населення: лекції, мітинги, поширення брошур, листівок, для чого зобов'язували долучити всі партійні кадри на місцях [11, арк. 51, 53]. Характерно, що агітлістівки, приурочені епідеміологічній роботі, наскрізь просякнуті політичним та ідеологічним змістом. Пропаганда традиційно будувалася на тезі протиставлення пролетарської держави і робітничого авангарду капіталістичному світу і дореволюційним часами. Так, наголошувалося, що революційний пролетаріат Росії, який переміг «вітчизняну контрреволюцію і очистився від меншовицької нечистоти, яка, як павутина, охоплювала розум робочих і паралізувала здоровий організм, здоровий рух, вів війну з світовим капіталом і економічною розрухою і веде ще». Колись капіталісти турбувалися про чистоту, оскільки бруд робітників і мужиків загрожував «дорогоцінному здоров'ю» поміщиків, капіталістів і дворян. Тепер пролетаріат сам будує своє життя і турбується про своє здоров'я, як запоруку успішної боротьби «за торжество революції», і ім'ям своїх вождів закликає всіх свідомо відвестися до свого здоров'я, залучити всіх до боротьби з брудом й іншими осередками зарази. Перемога можлива лише через консолідацію сил, свідоме ставлення до свого здоров'я і непереможну волю в досягненні поставлених завдань. Закінчувалася листівка традиційним лозунгом-закликом докласти всіх зусиль на проведення «Тижня чистоти» [11, арк. 54].

У подальшому ідеологічні кампанії стали незмінним елементом політики радянської влади. Вони охоплювали абсолютно всі сфери суспільного життя: від соціокультурних та економічних заходів, до тижневиків по зміцненню партії, покликаних мобілізувати та укріпити партійні маси [13, арк. 19-20]. Масові заходи мали формувати відчуття причетності до грандіозних змін, що розгорталися в країні, а також – до злочинів системи (як кругова порука), адже процес засудження «ворогів народу» проходив у формі масових кампаній, організованих за певним сценарієм (відвідування судових процесів, участь у чистках, збори трудових колективів із резолюціями, що вимагали смертної кари викритим органами ДПУ «ворогам»).

Початок (передень) масштабних репресій у країні ознаменувало посилення кампанії критики та самокритики в різних сферах життя. Під благовидним приводом залучення мас до виявлення та усунення хиб із радянського керівництва, побуту, дозвілля, виробничої та культурно-освітньої сфери, широкі верстви населення залучалися до усунення опонентів чи ідеологічних конкурентів влади, звалили до перманентного процесу виявлення ворогів, «шкідників» радянського будівництва, несвідомих елементів, що полегшувало владі проводити масштабні чистки. Теза про самокритику стосувалася всіх сфер життя суспільства: побутової, виробничої, культурної, наукової, релігійної. «Саморитика» стала потужним механізмом боротьби з інакодумством, індивідуальною життєвою позицією чи загалом стилем життя. Під самокритику потрапляло все, що не вписувалося в рамки радянського шаблону. У свою чергу, критика й самокритика наукової продукції та практичної роботи наукових і творчих працівників призвела до поширення самобичування, покайних листів, публічних виступів. Як зазначає дослідник В.В. Ткаченко, встановлення абсолютної монополії влади в суспільному житті (у тому числі, монополії на істину, зокрема й наукову) передбачало використання низки механізмів, серед яких – примус до самокритики [10, с.182].

Серед політико-ідеологічних стратегій формування радянських цінностей у суспільстві було формування радянської політичної релігії на фоні руйнування релігійного світогляду та традиційної культури українців. Через «канонізацію» вождів партії формувалася радянський язичницький пантеон, утверджувалися і поширювалися серед широких верств населення «сакральні» тексти, визначалися «священні» місця. Своєрідними радянськими паломницькими мекками ставали червоні столиці, подорожами до яких нагороджували передовиків виробництва, кращих студентів та школярів тощо. Поширювалися радянські свята, ювілеї, почалося впровадження радянської системи топонімів, які несли певний «сакральний» зміст та ідейне навантаження. Характерною особливістю радянських ціннісних установок була спрямованість

на майбутнє, на «світле завтра», що мало виправдовувати злигодні повсякденного існування мільйонів громадян країни Рад. Несумісність релігійних і більшовицьких ціннісних установок зумовили жорсткий конфлікт, а далі і гоніння на Церкву, що супроводжувалося масовим терором як проти духовенства, так і проти рядових носіїв християнських традицій. Конфлікт цінностей у свідомості великих мас населення зумовив культурний шок, апокаліптичні настрої, сплески самогубств, маргіналізацію свідомості, а, відтак, створив основу для моральної деградації суспільства.

Задля формування нового радянського народу було необхідно зруйнувати традиційні суспільні стереотипи на сім'ю, побут, дозвілля і т. д. Тому було зроблено ставку на соціалізацію жінок через втягнення їх до громадського життя та виробничої діяльності. Через дошкільні та шкільні заклади, поширення дитячого комуністичного руху вектор виховання підростаючого покоління поступово переносився із сім'ї на державні заклади. Таким чином, кардинальних змін зазнавав інститут шлюбу, трансформувалися гендерні ролі. Через гендерну, соціальну та економічну політику більшовиків зазнавали руйнування сімейні цінності патріархальної багатодітної родини із головою роду на чолі.

Загалом, традиційний інститут сім'ї лідерами більшовизму засуджувався як пережиток минулого та інструмент поневолення жінки. Декретом 1920 р. легалізовано аборти. Сімейний Кодекс 1927 р. визначив, що держава, а не сім'я, є головним інститутом виховання дітей (культивується ідея про зникнення сім'ї, як допоміжної соціальної інституції). Наслідком такої соціальної політики стало зростання протягом 1920-1930-х рр. кількості безпритульних дітей та дитячого криміналітету. Причиною цих проблем тогочасні юристи вбачали відсутність сімейного інституту [14, с.106]. Лише 27 червня 1936 р. вийшов Декрет РНК СРСР про заборону абортів і підтримку материнства і дитинства, що поклав початок кампанії за відновлення «сімейної відповідальності», стабілізації і посилення сім'ї як соціального інституту. Цей документ став кульмінацією боротьби з дитячою безпритульністю і відповідальністю чоловіків, які не платили аліментів. Він посилював відповідальність держави і чоловіків за сім'ю, але змушував жінок брати на себе відповідальність і за роботу, і за сім'ю. Цей декрет поклав початок нової концепції соціалістичної сім'ї [14, с.106]. Однак, подолати безпритульність у другій половині 1930-х рр. було вкрай складно через наслідки Геноциду 1932-1933 рр. та масові репресії, що стали причиною безпрецедентних масштабів поширення сирітства в Україні.

Трагічним переломом у процесі радянських трансформацій став Геноцид 1932-1933 рр., спрямований проти українців як нації. Ця трагедія кардинально змінила населення України, деформувавши психологію українців, їх традиційну мораль, зробивши домінуючою в суспільстві цінність виживання. Масові репресії та нівелювання традиційно-релігійних цінностей зумовили в 1930-ті рр. масове падіння моралі, систему подвійних стандартів і подвійної моралі як у політичній площині, так і в повсякденних практиках соціуму. На тлі формування «вождизму» в вищих ешелонах влади, на місцях формувалася партійна номенклатура, що поширювала бюрократизм і всевладдя. Суцільна колективізація, що супроводжувалася нечуваним насильством і терором над виробником матеріальних благ, зумовила відчуження селян від землі, їх «розселяння». На всіх рівнях виробничої діяльності в Україні укорінюється бюрократизм, непрофесійність, халтура.

Таким чином, політико-ідеологічні експерименти і нововведення радянської влади протягом 1920-1930-х рр. кардинально змінили соціокультурне обличчя населення України, поглибили розрив із історично близькими для українців європейськими цінностями, що зумовило викривлення ціннісної шкали та деформацію моралі суспільства, для якого в умовах терору визначальною стала практика виживання.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА

1. Дорошкевич О. Ще слово про Європу / О. Дорошкевич // Життя й революція. – 1925. – №6-7. – С. 62-68.
2. Залізник Л.Л. Україні між Сходом і Заходом. Про витоки і суть російсько-української / Леонід Львович Залізник. – К.: Видавець Олег Філюк, 2014. – 168 с.
3. Зеров М. До джерел. Літературно-критичні статті / М. Зеров. – К.: Слово, 1926. – 132 с.
4. Курбас Л. Березіль: Із творчої спадщини / Упоряд. і прим. М.Лабінського. – К.: Дніпро, 1988. – 518 с.

5. Макаров Ю. Експансивна безперервність / Юрій Макаров //Український тиждень. – 5-11.04.2013. – № 14(282). – С.24-27.
6. Пахльовська О. Homo Europaeus / Оксана Пахльовська //Український тиждень. – 25-31.10.2013. – № 43(311). – С. 28-31.
7. Примост В. 2015: що ми напишемо на прапорі перемоги / Валерій Примост //Український тиждень – 26.12.2014-15.01.2015. – № 52(372). – С. 16-21.
8. Сокирко О. Не хлібом єдиним / Олексій Сокирко //Український тиждень. – 25-31.10.2013. – № 43(311). – С. 32-34.
9. Станіслав Кульчицький «Якщо опинимось у Митному союзі – законсервуємо наше комуністичне минуле» /Спілкувалася Алла Лазарева // Український тиждень. – 25-31.10.2013. – № 43(311). – С.26-27.
10. Ткаченко В. В. Розвиток української науки в загальносоюзному суспільно-політичному контексті (20 – 30-ті рр. ХХ ст.) / Ткаченко Володимир Володимирович: дис. ...докт. іст. наук: 07.00.01 – Історія України. – К., 2009. – 570 с.
11. Центральний державний архів громадських об'єднань України (далі – ЦДАГО України), ф.1, оп. 20, спр. 302, 95 арк.
12. ЦДАГО України, ф.1, оп. 20, спр. 318, 195 арк.
13. ЦДАГО України, ф.1, оп. 20, спр. 748, 244 арк.
14. Шліхта Н. Історія радянського суспільства. Навчальний посібник / Наталія Шліхта. – К., 2010. – 218 с.
15. Шляхи розвитку сучасної літератури: Диспут 24 травня 1925 р. – К., 1925. – 82 с.

REFERENCES

1. Doroshkevych O. Shche slovo pro Yevropu / O. Doroshkevych // Zhyttia y revoliutsiia. – 1925. – № 6-7. – S. 62-68.
2. Zalizniak L.L. Ukraini mizh Skhodom i Zakhodom. Pro vytoky i sut rosiisko-ukrainskoi / Leonid Lvovych Zalizniak. – K.: Vydavets Oleh Filiuk, 2014. – 168 s.
3. Zerov M. Do dzherel. Literaturno-krytychni statti / M. Zerov. – K.: Slovo, 1926. – 132 s.
4. Kurbas L. Berezil: Iz tvorchoi spadshchyny / Uporiad. i prym. M.Labinskoho. – K.: Dnipro, 1988. – 518 s.
5. Makarov Yu. Ekspansyvna bezperervnist / Iurii Makarov //Ukrainskyi tyzhden. – 5-11.04.2013. – № 14(282). – S. 24-27.
6. Pakhlovska O. Homo Europaeus / Oksana Pakhlovska //Ukrainskyi tyzhden. – 25-31.10.2013. – № 43(311). – S. 28-31.
7. Prymost V. 2015: shcho my napyshemo na prapori peremohy / Valerii Prymost //Ukrainskyi tyzhden – 26.12.2014-15.01.2015. – № 52(372). – S. 16-21.
8. Sokyрко O. Ne khlibom yedynym / Oleksii Sokyрко //Ukrainskyi tyzhden. – 25-31.10.2013. – № 43(311). – S. 32-34.
9. Stanislav Kulchytskyi «Iakshcho opynymos u Mytnomu soiuzi – zakonservuiemo nashe komunistychnne mynule» / Spilkuvalasia Alla Lazareva // Ukrainskyi tyzhden. – 25-31.10.2013. – № 43(311). – S. 26-27.
10. Tkachenko V. V. Rozvytok ukrainskoi nauky v zahalnosoiuznomu suspilno-politychnomu konteksti (20 – 30-ti rr. XX st.) / Tkachenko Volodymyr Volodymyrovych: dys. ...dokt. ist. nauk: 07.00.01 – Istoriiia Ukrainy. – K., 2009. – 570 s.
11. Tsentralnyi derzhavnyi arkhiv hromadskykh ob'iednan Ukrainy (dali – TsDAHO Ukrainy), f.1, op. 20, spr. 302, 95 ark.
12. TsDAHO Ukrainy, f. 1, op. 20, spr. 318, 195 ark.
13. TsDAHO Ukrainy, f. 1, op. 20, spr. 748, 244 ark.

Таранон Оксана

ЦЕННОСТНЫЕ ОРИЕНТИРЫ В СОВЕТСКОЙ УКРАИНЕ 1920-1930-Х ГГ.: ПОЛИТИКО-ИДЕОЛОГИЧЕСКИЕ И СОЦИОКУЛЬТУРНЫЕ ИЗМЕРЕНИЯ

Политико-идеологические эксперименты и нововведения советской власти 1920-1930-х гг. кардинально изменили социокультурное обличие населения Украины, усилили разрыв с исторически близкими для украинцев европейскими ценностями, что обусловило искривление ценностной шкалы и деформацию морали общества, для которого в условиях террора главной стала практика выживания.

Среди методов распространения коммунистических ценностей использовалась государственная пропаганда, культура, образование, пресса. Советская идентичность формировалась через идеологические кампании, которые должны были формировать коммунистическое мировоззрение, популяризировать официальную политику, консолидировать население вокруг партийных органов для решения важных жизненных проблем.

Происходило формирование советской политической религии, что обусловило жесткую борьбу с Церковью, разрушение религиозного мировоззрения и традиционной культуры украинцев. Формирование нового советского общества предусматривало смену взглядов на семью, роль женщины в обществе.

Трагическим переломом в процессе советских трансформаций стал Геноцид 1932-1933 гг., направленный против украинцев как нации.

Ключевые слова: Советская Украина, ценностные ориентиры, тоталитарный режим, политико-идеологические изменения, социокультурные процессы.

Tarapon Oksana

VALUES IN THE SOVIET UKRAINE OF 1920-1930'S: POLITICAL-IDEOLOGICAL AND SOCIO-CULTURAL MEASURES

Political and ideological experiments and innovations of the Soviet power of the 1920s and 1930s drastically changed the socio-cultural face of the Ukrainian population, deepened the gap with historically close European values for Ukrainians, which led to the distortion of the value scale and the deformation of the morality of society, for which, in the context of terror, the practice became predominant survival.

Among the methods of spreading communist values, state propaganda, culture, education, and the press were used. The Soviet identity was formed through ideological campaigns that had to form a communist outlook, to popularize official policy, to unite the population around the party organs in order to solve vital life problems.

There was a formation of the Soviet political religion, which involved the brutal struggle with the Church, the destruction of the religious worldview and the traditional culture of Ukrainians. The formation of a new Soviet society meant changing the views on the family, the role of women in society. The tragic turning point in the process of Soviet transformation was the Genocide of 1932-1933, directed against the Ukrainians as a nation.

Keywords: Soviet Ukraine, value orientations, totalitarian regime, political and ideological transformations, socio-cultural processes.

Одержано 02.06.2017

УДК 398.332.12(091)

*Ткаченко Віктор
(Переяслав-Хмельницький)*

ПИСАНКА В КОНТЕКСТІ ЕТНІЧНОЇ САМОІДЕНТИЧНОСТІ: ІСТОРІЯ ТА СУЧАСНІСТЬ

У статті, на основі досліджуваних матеріалів, розглядається писанка як символ міжкультурних взаємозв'язків та її вплив на етнічну самоідентичність українців.

Ключові слова: писанка, етнічна ідентичність, культура, українці.

Культура етносу поширюється в ході історичного розвитку суспільства і є основою для контактів із представниками інших народів. Вона також формує відчуття належності до певної спільноти, тобто відчуття ідентичності.

Культурні відносини почали формуватися ще в доісторичні часи. Представники окремої культури завжди запозичували у сусідів найкраще: чи це виробництво металу або кераміки, паперу або тканин, чи їхнє оздоблення та функціональне використання. Навіть у процесі асиміляції одного племені чи народу іншим також відбувалося взаємопроникнення культур. Складні культурологічні процеси, творча енергія народу містять невичерпний стимул до взаємодії, взаємозбагачення розвитку міжкультурних відносин. Саме завдяки таким процесам нині маємо багато спільного в культурах різних народів світу. Зокрема, українського, адже відомо, що упродовж століть на території нашої держави проживало чимало представників різних культур, які зробили свій внесок у розвиток загальноукраїнської культури.

Унаслідок розширення культурних відносин між різними країнами поступово відбувається стирання національно-культурної самобутності народів. Особливо це характерно для молодіжної культури, представники якої ходять в однакових джинсах, слухають одну й ту ж музику, визнають одних і тих же представників естради. Водночас старше покоління досить негативно реагує на цей процес, прагнучи зберегти особливості й відмінності рідної культури, національних традицій. Тому сьогодні в міжнаціональних та міжкультурних відносинах особливо актуальною є проблема ідентичності, а саме визначення належності людини до тієї або іншої нації, культури.